

Odnos državljanov in državljanek do uvedbe evra v Sloveniji

(III.)

Pripravila: Ninamedia d.o.o.
Naročnik: Banka Slovenije

Ljubljana, december 2006

1. POVZETEK

- Decembrska raziskava je večinoma potrdila ugotovitve iz dveh predhodnih: velika večina anketirancev ima glede uvedbe evra v Sloveniji dovolj informacij, dobrih devet desetih pa ve za datum uvedbe evra. Način informiranja o uvedbi evra je ves čas podoben, zadnja raziskava pa je pokazala, da so k večji informiranosti še največ prispevale razne zloženke.
- Tako kot v septembrski in junijski raziskavi, največ anketirancev informacije o uvedbi evra dobi na televiziji, le da je ta delež padel za desetino, sledijo tiskani mediji, različne zloženke, znanci in prijatelji ter radio. Internetne strani, kot poglavitni vir informacij o evru, navajajo le redki, odprta telefonska linija evrofon pa je ostala praktično povsem neznana oziroma je anketiranci niso uporabljali. Anketiranci še naprej ocenjujejo televizijo kot najustreznejšo obliko informiranja, sledijo časopisi, publikacije in radio. Informacij prek interneta si želi skromen delež anketirancev, približno toliko, kot jih dejansko pridobiva informacije prek tega medija. Nasploh je slika »želja« precej podobna dejanskim razmeram in stanju iz predhodnih merjenj.
- Največ anketirancev si želi dodatnih informacij o ukrepih proti neupravičenim podražitvam, pravilih zaokroževanja ter zaščitnih elementih. Dobra desetina želi biti bolj obveščena o izgledu bankovcev in kovancev, malenkost manj pa si želi dodatnih informacij o izgledu bankovcev in kovancev ter o tečaju menjave med tolarjem in evrom.
- Dobra polovica anketirancev ni znala navesti nobenega zaščitnega elementa evro bankovcev, ostali pa so v največjem številu navedli varnostno nit, vodni žig in hologram. V odnosu na predhodna merjenja so se povečali tudi deleži tistih, ki so navedli zlatorumen trak, številko spremenljive barve, vstavljeno številko in poseben papir.
- Slaba četrtina anketirancev je izjavila, da ne vedo, koliko časa bo mogoča brezplačna menjava tolarjev v evre v bankah in hranilnicah, ostali pa so navajali precej pisane termine. Dobra tretjina je mnenja, da je ta rok en mesec, petina jih meni, da gre za dva meseca, 15 % pa za tri mesece. Dejstvo, da je v zvezi s preходом na evro precej

različnih terminov, je gotovo zbegalo anketirance in jih je najbrž zato relativno malo navedlo točen termin, do kdaj je možna brezplačna menjava.

- Največ anketirancev ob uvedbi evra skrbi morebitni dvig cen, sledijo nepravilno zaokroževanje, manjša kupna moč ter težave pri preračunavanju. Dobra tretjina anketirancev je mnenja, da bo uvedba evra zanje osebno pozitivna, dobra četrtnina je nasprotnega mnenja.
- Evro bankovce in kovance pozna več kot osem desetih anketirancev, približno enak delež pa jih je že uporabljal. Pri naštevanju apoenov evro bankovcev je največ anketirancev navedlo 100 evrov, najmanj navedb smo zabeležili pri bankovcu za 200 evrov.
- Pri večini anketirancev se odnos do kovancev ne bo spremenil, saj je več kot polovica anketirancev kovance uporabljala do sedaj in jih bo tudi naprej, dobrih 40 odstotkov jih do sedaj ni uporabljalo, naprej pa jih bodo.

Na splošno bi lahko ocenili, da je decembrska raziskava na vseh področjih potrdila ugotovitve iz septembrske in junijske. Tik pred uvedbo evra lahko stanje glede poznavanja, splošne informiranosti in pričakovanj prebivalstva ocenjujemo kot dobro, poznavanje problematike pa se je s približevanjem prevzema evra nekoliko okrepilo. Nekoliko slabše poznavanje razmer pri določenih sociodemografskih kategorijah, ki smo ga zaznali v prvih dveh raziskavah, se je potrdilo tudi v zadnji raziskavi (najstarejši, manj izobraženi in prebivalci podeželja), izrazito pa se je popravilo poznavanje problematike znotraj kategorije najmlajših anketirancev. Televizija je bila in ostala najbolj pogost in tudi najbolj zaželen informacijski kanal o tej problematiki, nazadnje pa so k informiranosti precej prispevale zloženke.

KAZALO

1. POVZETEK	2
--------------------	----------

2. UVOD	5
----------------	----------

3. JAVNOMNENJSKA ANKETA	6
--------------------------------	----------

4. PRILOGA	19
-------------------	-----------

2. UVOD

Slovenija bo v začetku leta 2007 uvedla evro kot zakonito plačilno sredstvo. V Banki Slovenije so se v ta namen odločili izvesti tri javnomnenjske ankete, s katerimi želijo ugotoviti odnos državljanov in državljanek do tega dogodka, percepcijo in podporo uvedbi enotne valute, pričakovanja in bojazni glede uvedbe evra, raven poznavanja denarja, informiranost in ugotavljanje možnih kanalov za informiranje.

Tretjo anketo o odnosu državljanov in državljanek do uvedbe evra v Sloveniji smo v agenciji Ninamedia izvedli med 11. in 13. decembrom 2006. Anketiranje je potekalo telefonsko, po metodi računalniško podprtega telefonskega anketiranja. Iz računalniškega seznama smo poklicali 3536 naključno izbranih telefonskih naročnikov, 738 v času anketiranja ni bilo dosegljivih, 1296 ni želelo sodelovati v anketi, 502 pa nista ustrezala vzorčnim določilom. Anketiranih je bilo 1000 oseb.

Vprašalnik je bil pri vseh merjenjih enak, v drugi in tretji raziskavi pa je bilo dodano vprašanje, ali se bo odnos do kovancev z uvedbo evra spremenil.

V raziskavi smo uporabili dvostopenjski naključni vzorec. Osnova vzorčenja je bil univerzalni telefonski imenik, iz katerega so bila naključno izbrana gospodinjstva (pri čemer smo upoštevali prostorsko razpršenost glede na slovenske statistične regije) in znotraj njih naključno izbrani anketiranci po metodi zadnjega rojstnega dne. Vzorec je za Slovenijo reprezentativen po spolu, starosti, izobrazbi in statističnih regijah.

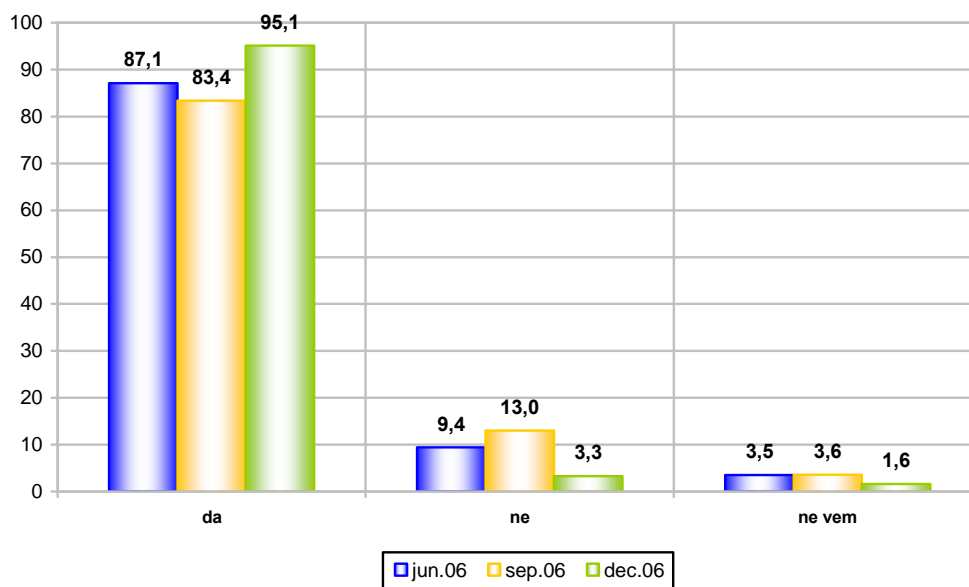
Anketiranje smo izvajali v telefonskem studiu Ninamedie, po metodi CATI. Obdelava podatkov pa je bila izvedena na programski opremi SPSS, verzija 14.0.

3. JAVNOMNENJSKA ANKETA

V nadaljevanju predstavljamo rezultate statistične analize podatkov iz I. in II. javnomnenjske ankete. Rezultate smo predstavili primerjalno med obema anketama, in sicer z razpredelnicami frekvenčne porazdelitve po posameznih vprašanjih, grafično upodobitvijo in povezanostjo posameznih vprašanj po sociodemografskih značilnostih anketirancev oz. gospodinjstev.

Ali imate glede uvedbe evra v Sloveniji dovolj informacij?

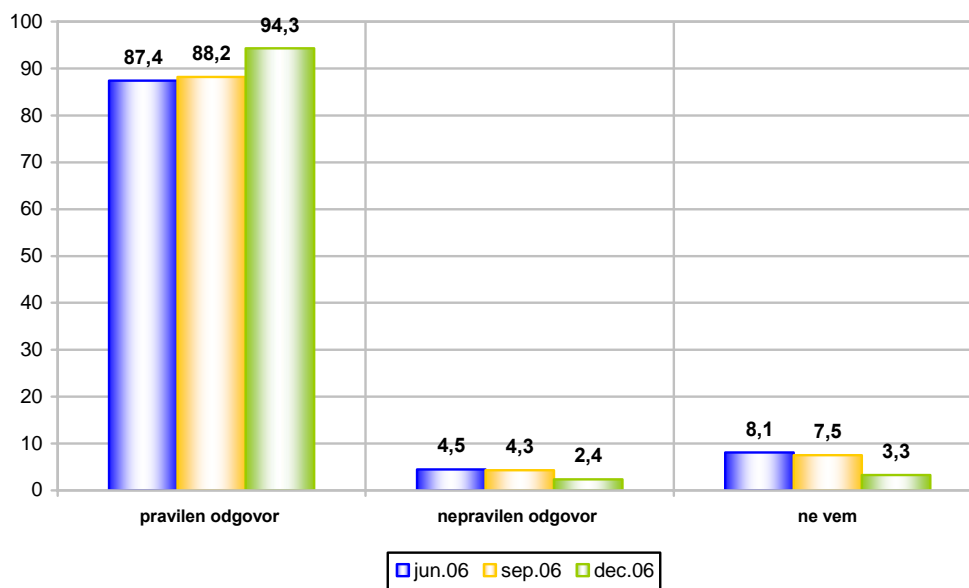
	jun. 06	sep. 06	dec.06
da	87,1	83,4	95,1
ne	9,4	13,0	3,3
ne vem	3,5	3,6	1,6

V decembrski raziskavi je največ anketirancev (95,1 %) izjavilo, da imajo glede uvedbe evra v Sloveniji dovolj informacij (v junijski raziskavi jih je bilo 87,1 %, v septembrski pa 83,4 %). Med maloštevilnimi, ki trdijo, da nimajo dovolj informacij, prevladujejo najstarejši anketiranci, osnovno šolsko izobraženi (9,4 %) in brezposelni (7,4 %) ter prebivalci Dolenjske (5,9 %).

Ali nam lahko navedete datum uvedbe evra v Sloveniji?

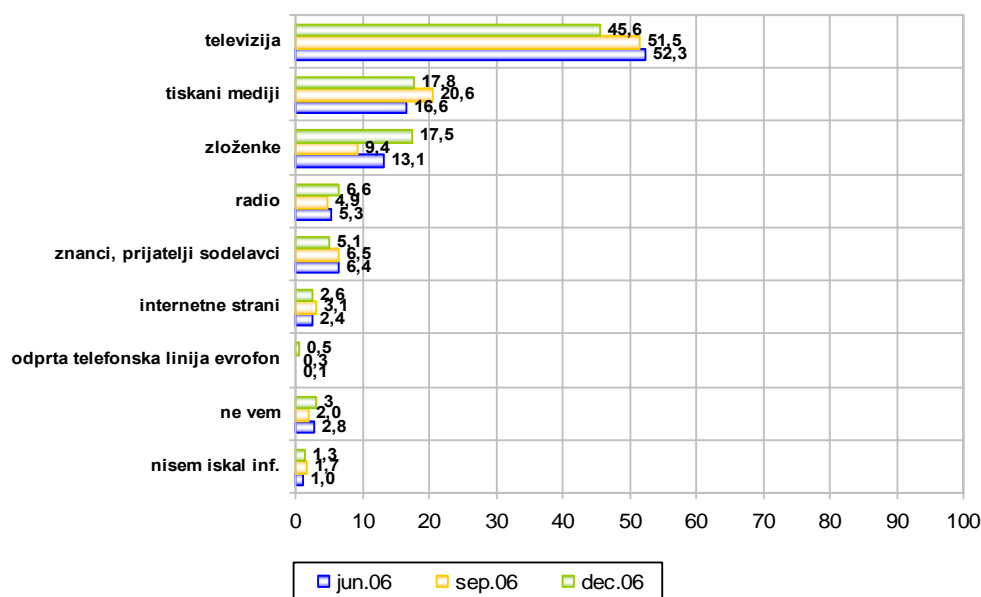
	jun. 06	sep. 06	dec. 06
pravilen odgovor (1. januar 2007)	87,4	88,2	94,3
nepravilen odgovor	4,5	4,3	2,4
ne vem	8,1	7,5	3,3

Datum uvedbe evra v Sloveniji pozna dobrih devet desetih anketiranih (94,3 % - septembra 88,2 % - junija 87,4 %), 2,4 % je navedlo napačen datum, 3,3 % pa ne pozna datuma. Slednjih je še največ med ženskami, najstarejšimi, manj izobraženimi, brezposelnimi, upokojenci, prebivalci podeželja in Gorenjci.

Kje ste dobili največ informacij o uvedbi evra?

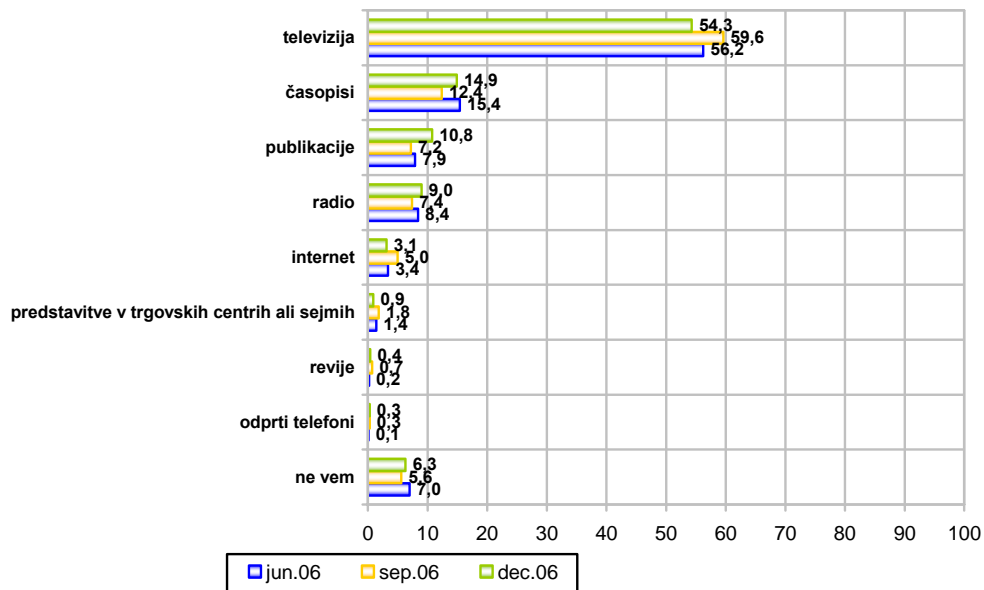
	jun. 06	sep. 06	dec. 06
televizija	52,3	51,5	45,6
tiskani mediji	16,6	20,6	17,8
različne zloženke	13,1	9,4	17,5
radio	5,3	4,9	6,6
znanci, prijatelji sodelavci	6,4	6,5	5,1
internetne strani	2,4	3,1	2,6
odprta telefonska linija evrofon	0,1	0,3	0,5
ne vem	2,8	2,0	3,0
nisem iskal/dobil informacij	1,0	1,7	1,3

Največ anketirancev informacije o uvedbi evra dobi na televiziji (45,6 % - septembra 51,5% - junija 52,3 %), sledijo tiskani mediji (17,8 – septembra 20,6 % - junija 16,6 %), različne zloženke (17,5 % - septembra 9,4 % - junija 13,1 %), znanci in prijatelji (5,1 % - septembra 6,5 %) ter radio (6,6 %). Internetne strani, kot poglavitni vir informacij o evru, navajajo le redki (2,6 % - septembra 3,1 % - junija 2,4 %), odprta telefonska linija evrofon pa je še naprej povsem neznan oziroma je anketiranci ne uporabljajo. Iz podatkov je razvidno, da se je v zadnjem obdobju močno okrepilo informiranje iz zloženek, zmanjšal pa se je učinek informacij s TV in iz tiskanih medijev. Zloženke kot poglavitni vir informiranja o evru navaja največ žensk, najstarejših, osnovnošolsko izobraženih, upokoencev, prebivalcev večjih mest ter prebivalcev celjskega dela Štajerske in Dolenjske.

Katera je po vašem mnenju najustreznejša oblika informiranja?

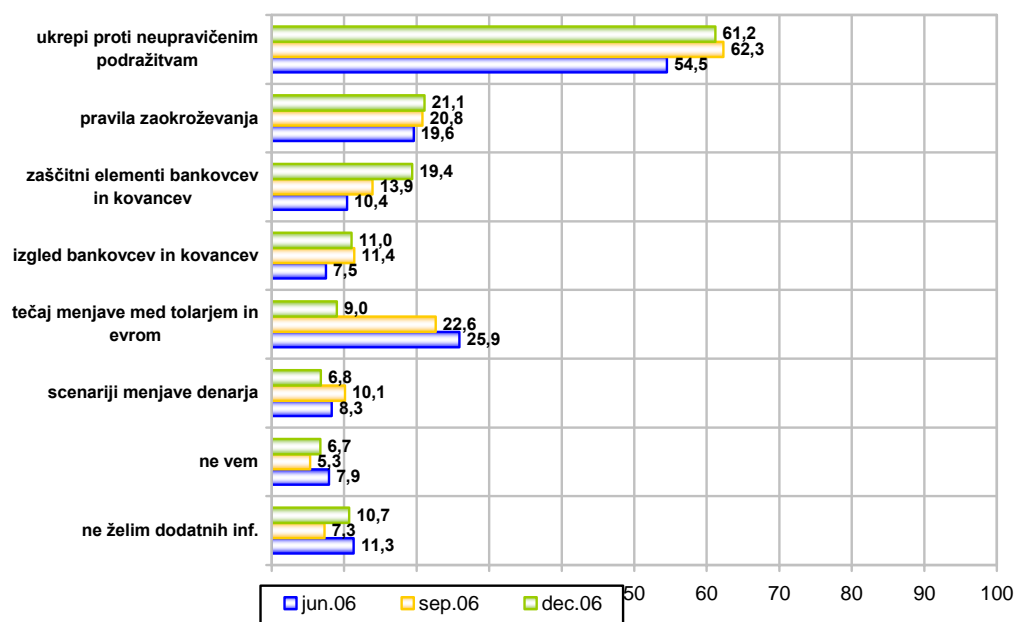
	jun. 06	sep. 06	dec. 06
televizija	56,2	59,6	54,3
časopisi	15,4	12,4	14,9
publikacije	7,9	7,2	10,8
radio	8,4	7,4	9,0
internet	3,4	5,0	3,1
predstavitve v trgovskih centrih ali sejmih	1,4	1,8	0,9
revije	0,2	0,7	0,4
odprti telefoni	0,1	0,3	0,3
ne vem	7,0	5,6	6,3

Televizija je tudi tokrat ocenjena kot najustreznejša oblika informiranja in sicer za 54,3 % anketirancev (septembra jo je navedlo 59,6 %, junija pa 56,2 % anketiranih), sledijo časopisi (14,9 %), publikacije (10,8 %) in radio (9,0 %). Rezultati so nekoliko drugačni kot v predhodnih dveh merjenjih, a je slika »želja« precej podobna dejanskim razmeram, primerjava dejanskega stanja z želenim pa nam kaže, da velika večina tistih, ki se informirajo prek televizije, to tudi dejansko želi (76,3 %).

O katerih od naštetih vsebin bi želeli biti podrobneje in/ali več informirani? (Dva možna odgovora.)

	jun. 06	sep. 06	dec. 06
ukrepi proti neupravičenim podražitvam	54,5	62,3	61,2
pravila zaokroževanja	19,6	20,8	21,1
zaščitni elementi bankovcev in kovancev	10,4	13,9	19,4
izgled bankovcev in kovancev	7,5	11,4	11,0
tečaj menjave med tolarjem in evrom	25,9	22,6	9,0
scenariji menjave denarja	8,3	10,1	6,8
ne vem	7,9	5,3	6,7
ne želim dodatnih informacij	11,3	7,3	10,7

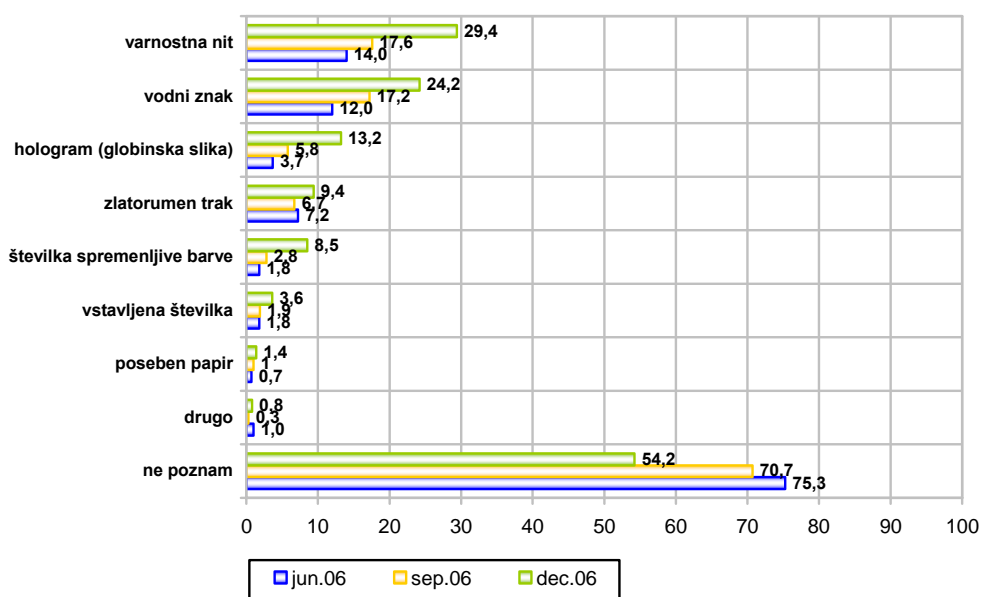

Anketiranci si želijo več informacij o ukrepih proti neupravičenim podražitvam (61,2 % - septembra 62,3 % - junija 54,5 %), pravilih zaokroževanja (21,1 % - septembra 20,8 %, junija 19,6 %) ter zaščitnih elementih (19,4 % - septembra 13,9 % - junija 10,4 %). Dobra desetina (11,0 %) želi biti bolj obveščena o izgledu bankovcev in kovancev, malenkost manj pa o tečaju menjave med tolarjem in evrom (9,0 % - septembra 22,6 - junija 25,9 %). Scenarije menjave denarja si želi boljše spoznati 6,8 % anketiranih. Več informacij o ukrepih proti neupravičenim podražitvam si želi največ žensk, najmlajših, srednješolsko izobraženih, nezaposlenih, dijakov in študentov ter prebivalcev celjskega dela Štajerske.

Ali lahko naštejete zaščitne elemente evro bankovcev? (5 možnih odgovorov.)

	jun. 06	sep. 06	dec. 06
varnostna nit	14,0	17,6	29,4
vodni znak	12,0	17,2	24,2
hologram (globinska slika)	3,7	5,8	13,2
zlatorumen trak	7,2	6,7	9,4
številka spremenljive barve	1,8	2,8	8,5
vstavljena številka	1,8	1,9	3,6
poseben papir	0,7	1,0	1,4
drugo *	1,0	0,3	0,8
ne poznam nobenega	75,3	70,7	54,2

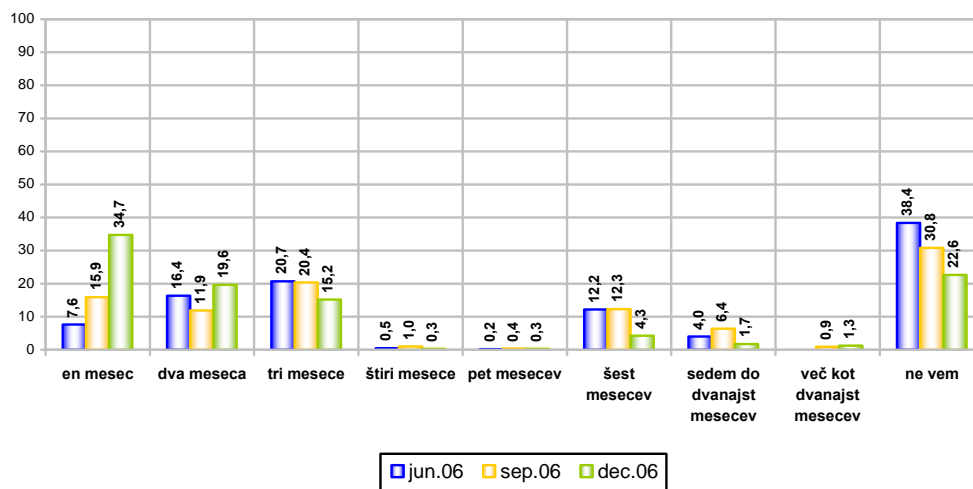
* Pod drugo je en anketiravec navedel: reliefni tisk (5 x), čip, tri oznake, srebrni tisk.

Dobra polovica anketirancev (54,2 % - septembra, 70,7 % - junija 75,3 %) ni znala navesti nobenega zaščitnega elementa evro bankovcev. Ostali pa so v največjem številu navedli varnostno nit (29,4 % - septembra 17,6 % - junija 14,0 %), vodni žig (24,2 % - septembra 17,2 % - junija 12,0 %) in hologram (13,2 % - septembra 5,8 % - junija 3,7 %). V odnosu na predhodna merjenja so se povečali tudi deleži tistih, ki so navedli zlatorumen trak, številko spremenljive barve, vstavljeno številko in poseben papir. Anketirancev, ki ne poznajo nobenega elementa zaščite, je največ med ženskami, najstarejšimi anketiranci, osnovnošolsko izobraženimi, prebivalci podeželja in Primorci.

Ali lahko poveste, koliko časa bo mogoča brezplačna menjava tolarjev v evre v bankah in hranilnicah? (Odprto vprašanje.)

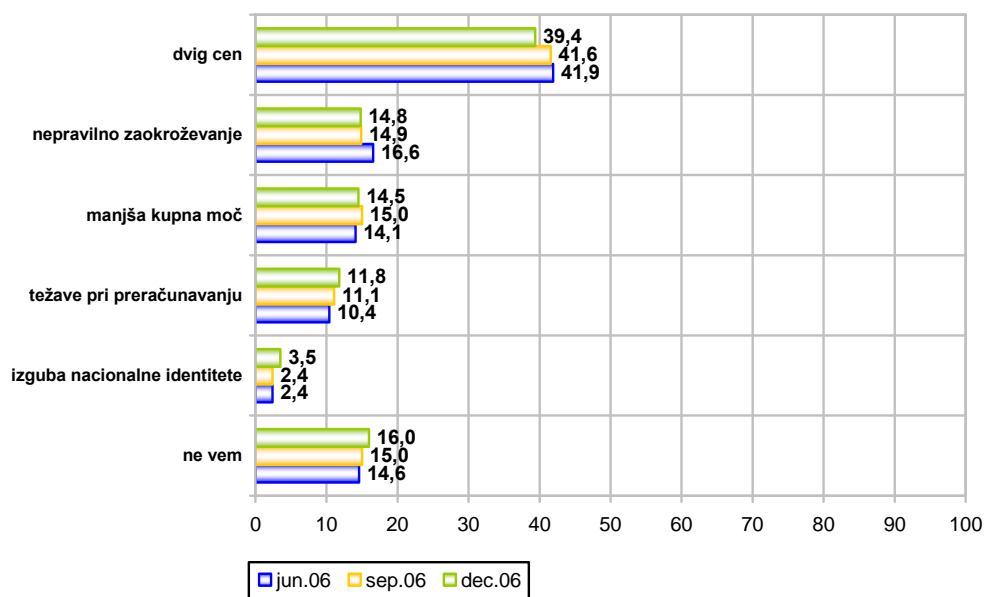
	jun. 06	sep. 06	dec. 06
en mesec	7,6	15,9	34,7
dva meseca	16,4	11,9	19,6
tri mesece	20,7	20,4	15,2
štiri mesece	0,5	1,0	0,3
pet mesecev	0,2	0,4	0,3
šest mesecev	12,2	12,3	4,3
sedem mesecev	-	0,1	0,1
osem mesecev	-	0,1	-
devet mesecev	-	0,1	0,1
deset mesecev	-	0,2	-
eno leto	4,0	5,9	1,5
trinajst mesecev	-	0,1	0,1
štirinajst mesecev	-	-	0,2
petnajst mesecev	-	0,8	1,0
ne vem	38,4	30,8	22,6

Slaba četrtina anketirancev (22,6 % - septembra 30,8 % - junija 38,4 %) je izjavila, da ne ve, koliko časa bo mogoča brezplačna menjava tolarjev v evre v bankah in hranilnicah, ostali pa so navajali precej pisane termine. Dobra tretjina (34,7 % – septembra 15,9 % – junija 7,6 %) je mnenja, da je ta rok en mesec, 19,6 % jih meni, da gre za dva meseca, 15,2 % pa za tri mesece. Nekaj jih je še navedlo rok šestih mesecev (4,3 %) ter druge možnosti. Dejstvo, da je v zvezi s preходом na evro precej različnih terminov, je gotovo zbegalo anketirance in jih je najbrž zato relativno malo navedlo točen termin, do kdaj je možna brezplačna menjava.

Kaj vas najbolj skrbi ob uvedbi evra?

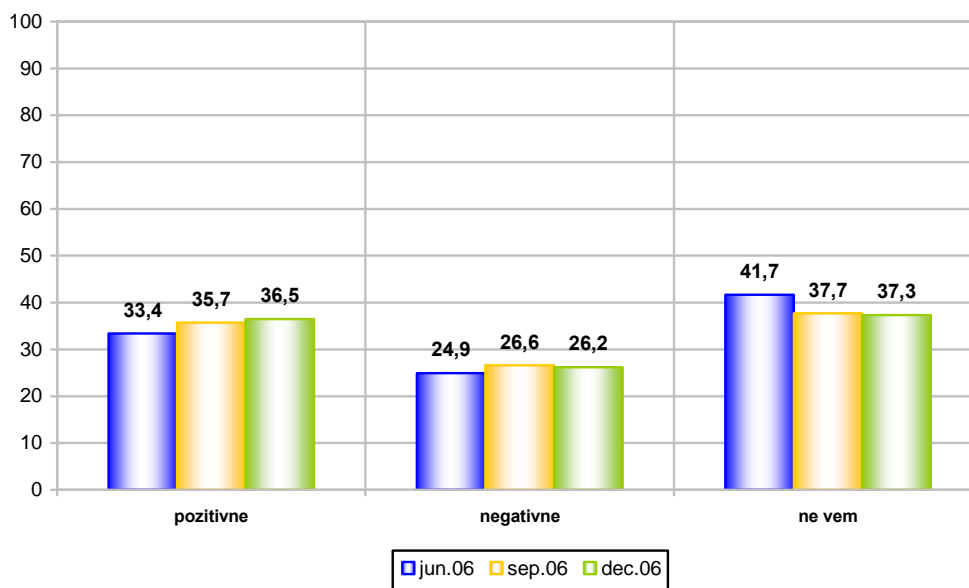
	jun. 06	sep. 06	dec. 06
dvig cen	41,9	41,6	39,4
nepravilno zaokroževanje	16,6	14,9	14,8
manjša kupna moč	14,1	15,0	14,5
težave pri preračunavanju	10,4	11,1	11,8
izguba nacionalne identitete	2,4	2,4	3,5
ne vem	14,6	15,0	16,0

Največ anketirancev ob uvedbi evra skrbi morebitni dvig cen (39,4 % - septembra 41,6 % - junija 41,9 %), sledijo nepravilno zaokroževanje (14,8 % - septembra 14,9 % - junija 16,6 %), manjša kupna moč (14,5 % - septembra 15,0 % - junija 14,1 %) ter težave pri preračunavanju (11,8 % - septembra 11,1 % – junija 10,4 %). Dvig cen skrbi najbolj moške, najmlajše anketirance, najbolj in najmanj izobražene, nezaposlene, prebivalce podeželja in celjskega dela Štajerske.

Ali bo imela uvedba evra za vas osebno pozitivne ali negativne posledice?

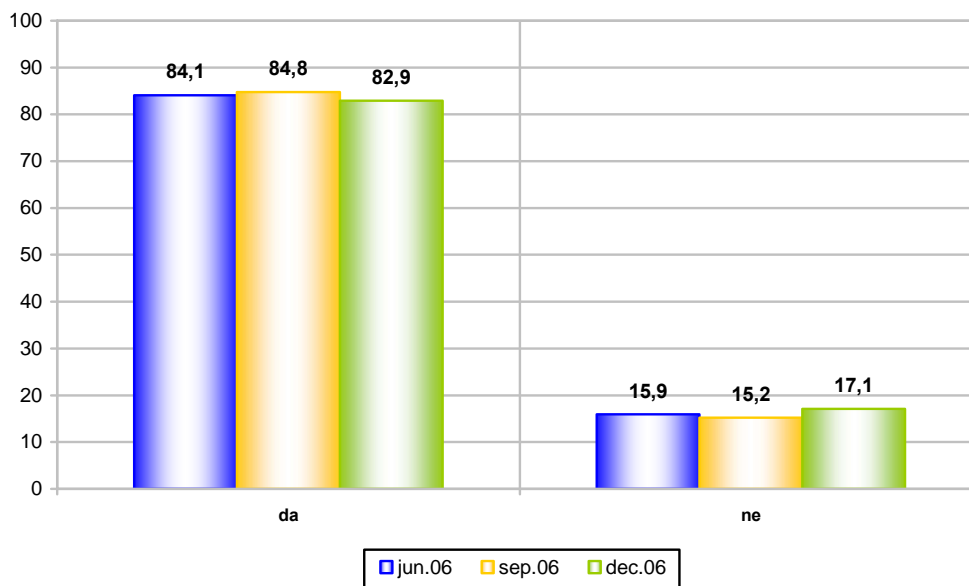
	jun. 06	sep. 06	dec. 06
pozitivne	33,4	35,7	36,5
negativne	24,9	26,6	26,2
ne vem	41,7	37,7	37,3

Dobra tretjina anketirancev (36,5 – septembra 35,7 % - junija 33,4 %) je mnenja, da bo uvedba evra zanje osebno pozitivna, dobra četrtina (26,2 % - septembra 26,6 % - junija 24,9 %) je nasprotnega mnenja, 37,3 % anketiranih pa se glede tega ni moglo opredeliti. Negativne učinke evra na lastni status pričakuje največ žensk, osnovnošolsko izobraženih, prebivalcev podeželja in Dolenjcev ter tistih anketirancev, ki nimajo dovolj informacij o uvedbi evra.

Ali poznate evro bankovce in kovance?

	jun. 06	sep. 06	dec. 06
da	84,1	84,8	82,9
ne	15,9	15,2	17,1

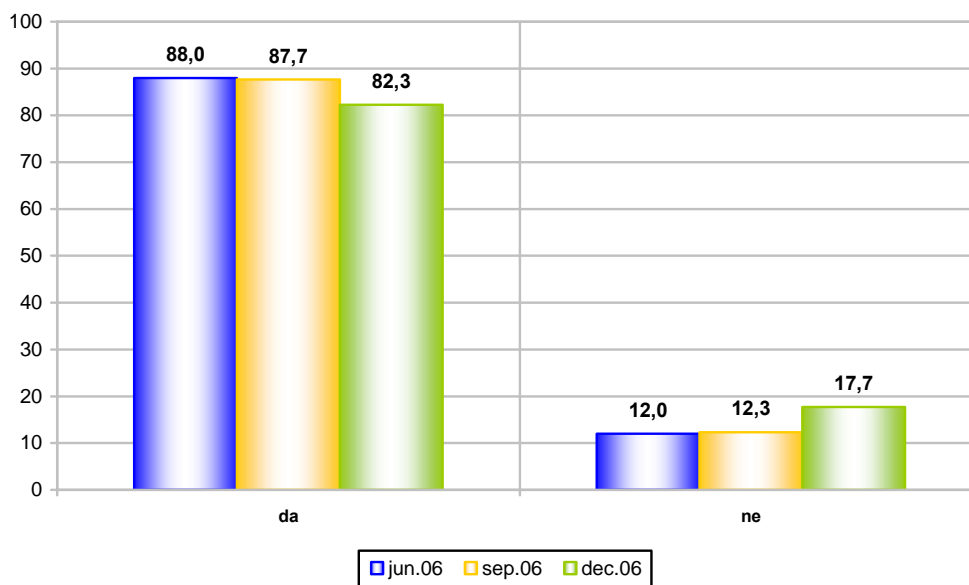

Evro bankovce in kovance pozna 82,9 % anketirancev (septembra 84,8 % – junija 84,1 %). Med tistimi, ki jih ne poznajo, je največ žensk, najstarejših, najmanj izobraženih, upokojencev, prebivalcev največjih mest in Dolenjcev.

(Odgovarjajo tisti, ki evro bankovce in kovance že poznajo.)

Ali ste že uporabljali evro bankovce in kovance?

	jun. 06	sep. 06	dec. 06
da	88,0	87,7	82,3
ne	12,0	12,3	17,7

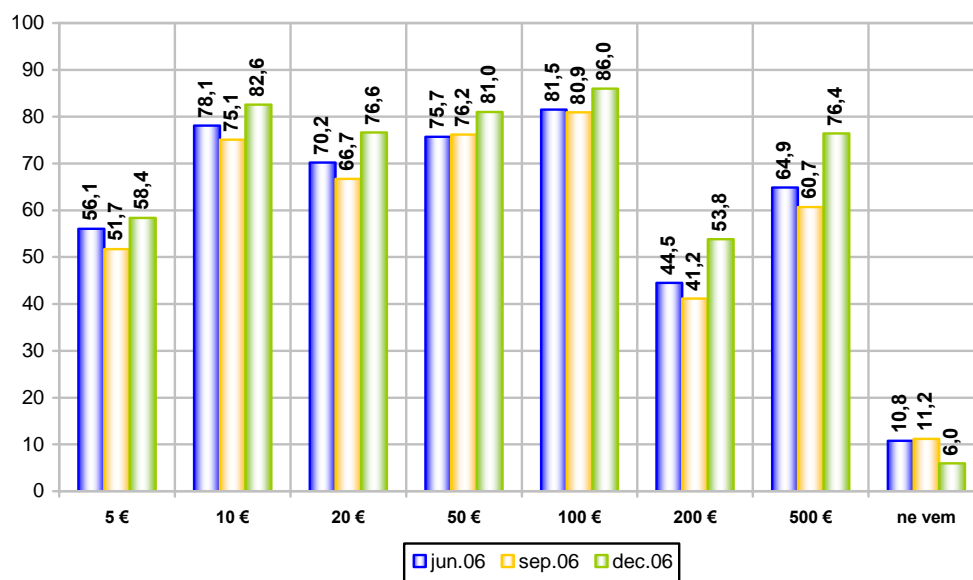

Tokrat smo v raziskavi zajeli 82,3 % anketiranih, ki so do sedaj že uporabljali evro bankovce in kovance (septembra 87,7 % - junija 88,0 % anketirancev). Med tistimi, ki jih niso uporabljali, je nekoliko več žensk, najstarejših, osnovnošolsko izobraženih, upokojencev, prebivalcev podeželja ter prebivalcev celjskega dela Štajerske.

(Odgovarjajo tisti, ki evro bankovce in kovance že poznajo.)

Ali lahko naštejete apoene (vrednosti) bankovcev?

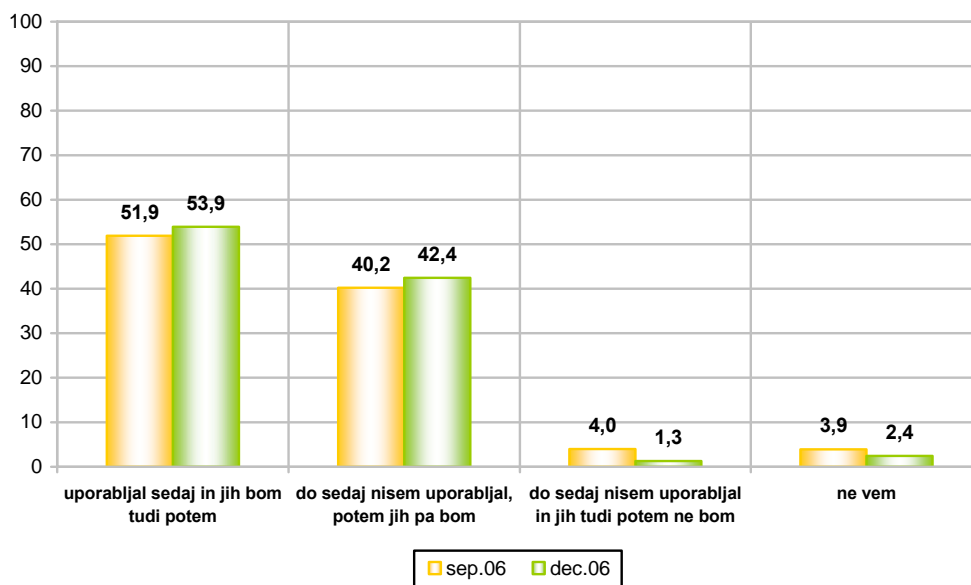
	jun. 06	sep. 06	dec. 06
5 €	56,1	51,7	58,4
10 €	78,1	75,1	82,6
20 €	70,2	66,7	76,6
50 €	75,7	76,2	81,0
100 €	81,5	80,9	86,0
200 €	44,5	41,2	53,8
500 €	64,9	60,7	76,4
ne vem, ne spomnim se	10,8	11,2	6,0

Pri naštevanju apoenov evro bankovcev je največ anketirancev navedlo bankovec za 100 evrov (86,0 % - septembra 80,9 % - junija 81,5 %), sledijo bankovci za 10 evrov (82,6 % - septembra 75,1 % - junija 78,1 %), 50 evrov (81,0 % - septembra 76,2 % - junija 75,7 %), 20 evrov (76,6 % - septembra 66,7 % - junija 70,2 %) ter za 500 evrov (76,4 % - septembra 60,7 % - junija 64,9 %). Najmanj navedb smo zabeležili pri bankovcu za 200 evrov (53,8 %) in 5 evrov (58,4 %). Nobenega apoena pa ni znalo naštetih 6 % anketiranih. Poznavanje je v povprečju precej boljše kot septembrsko in junijsko.

Ali se bo vaš odnos do kovancev z uvedbo evra spremenil?

	sep. 06	dec. 06
kovance sem uporabljal sedaj in jih bom tudi potem	51,9	53,9
kovancev do sedaj nisem uporabljal, potem jih pa bom	40,2	42,4
kovancev do sedaj nisem uporabljal in jih tudi potem ne bom	4,0	1,3
ne vem, brez odgovora	3,9	2,4

Pri večini anketirancev se odnos do kovancev ne bo spremenil, saj je več kot polovica anketirancev (53,9 % - septembra 51,9 %) kovance uporabljala do sedaj in jih bo tudi naprej, dobrih 42 odstotkov jih do sedaj ni uporabljalo, naprej pa jih bodo, le neznatni delež anketiranih pa je dejal, da jih niso do sedaj uporabljali in jih ne bodo niti v bodoče. Anketirancev, ki do sedaj niso uporabljali kovancev, vnaprej pa jih bodo, najdemo največ med moškimi, mlajšimi anketiranci, najbolj izobraženimi, dijaki in študenti, prebivalci manjših krajev in največjih mest ter anketiranci z mariborskega dela Štajerske.

4. PRILOGA

V nadaljevanju prilagamo struktura križanja glede na sociodemografske značilnosti anketirancev oz. gospodinjstev.